

Formandens tale
Danske Regioners Generalforsamling 24. marts 2022

Det talte ord gælder

Kære regionsrådsmedlemmer. Kære ministre og medlemmer af Folketinget. Kære gæster fra organisationer og andre af regionernes samarbejdspartnere.

Det er en stor fornøjelse at byde jer velkommen til den første generalforsamling siden 2019, hvor vi kan samles fysisk.

Det har godt nok været en helt usædvanlig valgperiode. Og det viser kontrasten også: Kontrasten mellem to års virtuelle generalforsamlinger på grund af en pandemi og så det fysiske fremmøde her i dag.

Men også kontrasten mellem det faktum, at sidst vi mødtes her i Centralværkstedet var regionernes fremtid til debat, og regionsrådene var tæt på at blive nedlagt. I dag derimod er salen fyldt med fem nyvalgte regionsråd fulde af politisk engagement og visioner. Og i dag er det ikke aktuelt at diskutere, om sundhedsvæsenets skal ledes af folkevalgte regionsråd.

Derfor en særlig velkomst til jer delegerede – de nyvalgte og genvalgte regionsrådsmedlemmer. I er alle i fuld gang med den nye valgperiode. Og nu er tiden også kommet til, at vi i Danske Regioner kan runde den forgangne valgperiode af og formulere visioner og mål for de næste fire år.

Det er kernen i vores regionale demokrati, at meninger kan brydes på tværs af partier og geografi. Det tog vi hul på i går på politikerkonferencen, og det får vi rig lejlighed til igen i eftermiddag, hvor vi åbner for debatten.

Vi startede dagen med et oplæg om kriser og katastrofer. Ikke fordi vi skal glemme, at politik handler om at sætte visioner for et bedre samfund og en bedre tilværelse for borgerne. Men fordi vi må konstatere, at Corona-krisen har domineret dagsordenen de seneste

to år. Derfor er det en bunden opgave at reflektere over, hvordan vi kan lære af det, vi har været igennem, og hvordan vi kan forberede os bedst muligt på den næste krise – også selv om vi ikke kender dens natur.

En stor tak til professor Kristian Cedervall Lautau for at sætte vores Corona-erfaringer i perspektiv og for at inspirere os til at lære af erfaringerne.

Vi har som regionsråd det politiske ansvar for et sundhedsvæsen, hvis kritiske betydning er blevet ekstra tydelig for alle i det danske samfund. En nødvendig del af det ansvar er, at vi er i stand til at forberede sundhedsvæsenet og samfundet på det, der måtte komme. Og desværre er vi knap ude af Corona-krisen, før krigen i Ukraine har vist os, at kriser kommer meget pludseligt og i deres natur er meget forskellige.

Vi er alle forfærdede over, at der igen er krig i Europa. Krigen er pludselig så tæt på os, og den har ramt et folk, så tæt på os. Når man ser billederne fra storbyerne i Ukraine fra før krigen, så ligner det, noget vi kender. Det rammer os alle.

I regionerne har vi indtil nu bidraget med at sende medicin og udstyr til Ukraine og til de lande omkring Ukraine, der lige nu modtager mange af de borgere, der er flygtet fra Putins krig og rædsler. Vi har allerede taget imod patienter og er klar til at tage imod flere.

I sidste uge meddelte Udlændingestyrelsen, at Danmark havde taget imod over 10.000 ukrainske flygtninge – et tal som stiger dag for dag. Som samfund skal vi nu stå sammen, tage godt imod dem og sørge for, at de finder den tryghed og sikkerhed, som de er rejst så langt for at finde. I regionerne er vi klar til at hjælpe med alt, hvad det indebærer.

Selv om Corona har fyldt meget i det danske sundhedsvæsen i det forløbne år, vil jeg ikke bruge hele min taletid på omstillingen af hospitalerne under 2. og 3. bølge, på vaccinerne med 1., 2., 3. – og for nogle få – også 4. stik. Eller på den enorme testkapacitet, som vi i regionerne har haft en stor aktie i.

Jeg vil blot nøjes med at konstatere, at vi i et tæt samarbejde med staten, kommunerne, praksissektoren, privathospitalerne, testleverandørerne, patientorganisationerne og senest også apotekerne har gjort vores bedste, og at Danmark samlet set er kommet godt igennem indtil nu.

Jeg vil gerne sige tak for samarbejdet hele vejen rundt. Det har været båret af engagementet i den fælles opgave, og det er en af de mange gode ting, vi skal lære af og bringe med videre til den næste krise, men også til den hverdag, som forhåbentlig indfinder sig igen.

En særlig tak skal lyde til vores ledere og medarbejdere. I har også i 2021 båret indsatsen på hospitalerne, på det præhospitale område, i indkøbs- og logistikfunktioner og i vaccine- og testcentrene. I har taget et kæmpe ansvar og ydet en kæmpe indsats.

Jeg synes, vi skal give vores medarbejdere og ledere en stor hånd og anerkende deres kæmpe indsats.

Der har de sidste to år været et stort fokus på Corona-patienter. Men vi må ikke glemme de mange andre patienter, som venter på at blive behandlet.

I regionerne er vi meget bevidste om, at det er de færreste, der bliver raske af at stå på venteliste. Og at tiden på en venteliste kan være lang og hård og påvirke livskvaliteten og muligheden for at passe sit arbejde eller lege med børnebørnene.

Derfor er det en bunden opgave, at vi hurtigst muligt får behandlet de mange borgere, der har ventet, mens pandemien har raset, og de som også nu oplever lange ventetider. Jeg ved, at det også er medarbejdernes ønske, at vi når dertil. Derfor er jeg også fortrøstningsfuld, når vi sammen med regeringen har en ambition om, at ventetiden på så mange områder som muligt bliver normaliseret i løbet af 2022.

I regionerne vil vi gøre alt, hvad vi kan, for at målet lykkes. Det er vigtigt, at vi ude i regionerne og via dialog med medarbejderne finder den bedste vej til at afvikle ventelisterne. For uden dialog risikerer vi, at vi ikke når i mål. Vores fokus er, at patienterne igen skal opleve et dansk sundhedsvæsen, der ikke bare leverer høj kvalitet – men også korte ventetider.

Hospitalet har været igennem en hård tid med corona, strejke og mange akutte patienter. Og situationen er særligt udfordret, fordi vi mangler medarbejdere. Desværre er det, vi oplever i dag, kun en forsmag på den rekrutteringsudfordring, som kommer til at præge den kommende valgperiode og formentlig de næste mange valgperioder.

Der er ingen lette løsninger, når det kommer til rekruttering og fastholdelse – og slet ikke i øjeblikket. Derfor skal vi folkevalgte i regioner, kommuner og Folketinget tænke ud af boksen, når vi skal finde de gode løsninger. Og vi skal se fremtidens udfordringer og realiteterne i øjnene. Ikke bare fire år frem – men 10 eller 20 år frem. En kommission er ikke i sig selv en løsning, men vi håber, at den vil kunne skubbe til den kultur og nogle af de lidt stive rammer, som ind imellem spænder ben for de gode løsninger.

For en ting er sikkert: Vi kan ikke bare fortsætte, som vi plejer. Det er der ganske enkelt ikke hænder nok til. Vi er nødt til at ændre

kurs og indrette vores sundhedsvæsen efter nye behov – og nye muligheder.

For det første skal vi tage ansvar for at skabe fremtidens arbejdspladser. Arbejdspladser hvor motivation blomstrer og hvor godt arbejdsmiljø smitter af i form af høj kvalitet og service til borgerne. Arbejdspladser hvor der lyttes til medarbejderne og hvor de har indflydelse på egen dagligdag.

Hvis vi skal lykkes med det, handler det om alt fra vagtplaner og arbejdstilrettelæggelse til ledelse, kultur, kompetencer og faggrænser. Alt sammen med det skarpe blik for, hvad der er godt for patienterne, og hvad der skaber det gode samarbejde omkring patienten.

For det andet skal en ny sundhedsreform skabe gode rammer for fremtidens sundhedsvæsen. Et sundhedsvæsen, hvor vi arbejder systematisk med hele borgerens og patientens forløb, hvor mere klares godt og på nye måder uden for hospitalerne, hvor praksissektoren får en afgørende rolle og hvor innovative behandlingsmetoder, digitale løsninger og behandlingsteknologi udgør en vigtig del af løsningen.

Vi håber, at Folketinget vil indse nødvendigheden af at investere massivt i den form for teknologi, der kan frigøre medarbejdernes tid til at yde den behandling, pleje og omsorg, som kun dygtige medarbejdere kan give.

Vi bruger allerede teknologien til at fjerne administrative opgaver og gøre registreringer lettere. Og det kan vi gøre mere af. Men i regionerne må vi også se kritisk på overflødige procedurer og kontroller. På hvad der gør det lettere at være medarbejder og bedre at være patient.

Og selvom vi alle ved, at mange afdelinger allerede gør det godt, og at den nødvendige udvikling er i gang mange steder, så kan vi ikke hvile på laurbærrene. Vi må sætte alt ind på at lykkes med de

nødvendige forandringer, så det danske sundhedsvæsen også i fremtiden udmærker sig som et moderne sundhedsvæsen, der kan tiltrække de bedste medarbejdere og levere behandling af højeste kvalitet.

Det danske sundhedsvæsen er en meget stor uddannelsesinstitution.

Regionerne bidrager hvert år til uddannelsen af over 12.000 sygeplejersker, knap 800 jordemødre, omkring 4.500 læger og mere end 11.000 social- og sundhedsassistenter. Dertil kommer en række andre faggrupper samt den løbende opgave med at vejlede, efteruddanne og kompetenceudvikle både vores egne medarbejdere og medarbejdere fra andre sektorer. Derfor skal vi træde mere i karakter som uddannelsessted, tydeliggøre vores rolle og kræve indflydelse svarende til det ansvar, vi har.

Vi skal heller ikke undervurdere, hvor meget det betyder, at hospitalerne tager godt imod de elever og studerende, som er i praktik, ligesom vi skal sørge for, at de nyuddannede får en god start på arbejdslivet. Og så skal vi have en god dialog med skolerne, så uddannelsen afspejler det faktiske arbejdsliv, der venter, når de er færdiguddannede. Vi ved også, at deltidskulturen ofte bliver grundlagt allerede i studietiden. Det er ikke hjælpsomt, når samfundet råber på arbejdskraft. Det har vi et fælles ansvar for at ændre.

I sidste uge præsenterede regeringen sit bud på en langsigtet sundhedsreform. Selv om vi har været utålmodige, så kan man vel sige, at tiden også har modnet reformen, så der i dag er bred opbakning i sundhedsvæsenet – og formentlig også på Christiansborg til langt det meste. Det er der brug for.

Vi er glade for det stærke fokus på forebyggelse – en sag, der før fra denne talerstol er talt stærkt for. Ja, det er mærkeligt at tænke tilbage på de mange negative reaktioner, da vi i 2019 lancerede forslaget om 80 kr. for en pakke cigaretter. Dejligt at tilgangen er helt anderledes i dag.

Tallene fra de seneste sundhedsprofiler viser med al ønskelig tydelighed, at vi har brug for at give forebyggelsen vores fulde fokus. Det gælder ikke mindst de unges mistrivsel - et af vores største sundhedsproblemer, som vi SKAL gøre noget ved i fællesskab. Men vi kan ikke løse det i sundhedsvæsenet alene. Derfor skal vi mobilisere alle gode kræfter - også civilsamfundet - i et markant løft af forebyggelsen. Forebyggelse skal tænkes ind i alle sektorpolitikker. Det kan vi gøre med en folkesundhedslov. Den tanke er vi over 70 organisationer, der står bag. Vi synes, det vil klæde Folketinget at gøre Folkesundhedsloven til virkelighed.

Regeringens udspil indeholder også en række initiativer inden for forskellige sygdomsområder, som vi ser positivt på.

Og så er vi også glade for, at den nye samarbejdsstruktur i klynger omkring akuthospitalerne ser ud til at blive vedtaget i en form, der tager afsæt i det fælles arbejde mellem Danske Regioner og KL. Næste skridt er, at vi sikrer bedre rammer for dataudveksling på tværs af sektorer.

Til gengæld havde vi gerne set, at regeringens udspil var kommet længere med det konkrete indhold i en kvalitetsplan for behandlingen i det nære sundhedsvæsen.

For netop kvalitetsplanen er nøglen til ensartet, høj kvalitet i alle dele af sundhedsvæsenet. Uanset sektor. Uanset geografi. Nøglen til at mere kan klares godt udenfor sygehusene. Og en af nøglerne til at lykkes med ikke bare at gøre mere af det samme, men at sikre at opgaverne også løses på nye måder. Så borgernes sygdomme opdages i tide og så deres sygdomme ikke forværres. Så færre borgere indlægges - og genindlægges. Og så de får den korrekte hjælp,

så de igen kan komme tilbage til hverdagen. En kvalitetsplan skal både tage fat på de opgaver, der allerede løses i dag, og de opgaver, der ændrer sig i fremtiden. Og den skal kunne rumme koblingen mellem ældreområdet og sundhedsområdet.

Der er nok at tage fat på. Og det haster. I regionerne bidrager vi meget gerne til, at vi kan komme i gang for alvor.

Men vi er også nødt til at sige, at når det kommer til økonomien, er vi bekymrede over ambitionsniveauet. Vi ved godt, at riget fattes penge, men vi må også sige, at investeringer i sundheds- og ældreområdet er helt nødvendige for at fremtidssikre vores sundhedsvæsen.

Selv når praksissektor og kommuner tager mere fra, så vil hospitalerne stadig blive fyldt op med flere syge ældre, flere multisyge og flere med psykisk sygdom, der har behov for specialiseret behandling.

Så kære regering – bild nu ikke befolkningen ind, at I kan styrke sundhedsvæsenet uden yderligere investeringer.

Det faglige oplæg til en 10-års plan for psykiatrien indeholder et rigtigt fokus på mental mistrivsel hos de unge, på socialpsykiatrien og på en bedre indsats for de alvorligt syge.

Vi bakker op om oplægget, og jeg vil klart opfordre Folketinget til at holde fast i, at der skal være tale om en langsigtet indsats med bred politisk opbakning og et markant økonomisk løft. Start med det vigtigste, som udover de unges mistrivsel er at styrke socialpsykiatrien og bostederne, så vi kan begrænse antallet af svingdørspatienter, som ikke kan få fodfæste efter udskrivelse fra behandlingspsykiatrien.

Det er NU, vi har chancen for at beslutte de nødvendige ændringer, der kan løfte den samlede psykiatri. Det mest ulykkelige vil være at sænke ambitionsniveauet på den lange bane, fordi der ikke på kort sigt er finansiering og rekrutteringsmuligheder til det hele.

Men før 10-års planen kan sættes i værk, skylder Folketinget at løse problemet med borgere, der ikke kan få deres psykiske sygdom og deres misbrug behandlet i sammenhæng.

De borgere falder for ofte mellem stolene i den psykiatriske behandling og misbrugsbehandlingen. Problemet har været kendt længe, skiftende regeringer har peget på et integreret regionalt tilbud, og det er efterhånden pinligt, at der ikke er sket noget.

Det eneste, vi beder om, er, at vi kan få lov til – og økonomi til – at behandle misbruget hos de borgere, som vi i forvejen har i behandling for deres psykiske sygdom. Man fristes til at sige: hvor svært kan det være?

Der er kun én faglig rigtig løsning; nemlig ét integreret tilbud i regionalt regi. Det er på høje tid, at Folketinget skærer igennem og afgør sagen!

Næsten det samme kan man sige om det specialiserede socialområde. Selv om det faglige grundlag er mere spinkelt end i sundhedsvæsenet, så er tiden kommet til, at de mest specialiserede områder som f.eks. erhvervet hjerneskade og kommunikationshandicap sikres via specialeplaner og en klar ansvarsfordeling, som vi kender fra hospitalerne.

Hjælpen til borgerne skal ikke afhænge af, om man tilfældigvis bor i en kommune med de rette tilbud. Borgerne i hele landet skal møde tilbud med høj kvalitet leveret af kvalificerede medarbejdere, der kan fastholde viden og erfaring, og løbende udvikle nye og bedre metoder.

Erfaringen viser, at det ikke kan lade sig gøre i et system, hvor andre kan bestemme, hvilke tilbud, vi i regionerne skal drive. Det underminerer de enkelte tilbud, når borgerne eller hele tilbuddet bliver "hjemtaget" af kommunen. Også her er det tid til at skære igennem og sikre en fagligt kvalificeret visitation og et stabilt behandlingstilbud med egen finansiering. Regionerne har geografien, volumen og kompetencerne til at løse opgaven, så hvad venter vi på?

Jeg startede med at konstatere, at vi, sidst vi mødtes fysisk, stod over for nedlæggelse.

Vi er som sagt glade for, at det ikke skete. Nu efterlyser vi blot modet til også at bruge os mere. Vi kan løse nogle af de opgaver, som passer godt til regionernes geografi og størrelse og som bør varetages lokalt af folkevalgte politikere.

En af de helt store globale udfordringer er klimatilpasning. Og i Danmark handler den udfordring meget om vand. Her er der brug for regionerne til at koordinere indsatsen med at sikre lokalsamfundene mod oversvømmelser ved kyster og indre vandløb.

Vand løber på tværs af kommuner. Derfor er der brug for en effektiv, tværkommunal klimatilpasning, hvor det ikke er den enkelte kommunes interesser, men helheden i indsatsen, der er afgørende. Hvor vi prioriterer indsatserne, fordeler byrderne og skaffer finansiering fra flere forskellige kilder. Det er en oplagt opgave for regionsrådene, som har lokal indsigt, men også et helhedssyn på den regionale geografi. Vi har allerede i regionerne en stærk ekspertise inden for vand, og vi kender – bl.a. fra generationsforureninger og råstofplanlægning – den type opgaver, hvor modsatrettede lokale interesser skal balanceres baseret på lokalkendskab og dialog med borgerne.

Så kære miljøminister – og resten af regeringen: vi er klar til at påtage os en bredere opgaveportefølje på de områder, hvor problemer og løsninger er oplagt regionale.

Vi har som folkevalgte et stort ansvar for at gøre regionale emner politisk interessante – også mellem valgene. Sidste år barslede en politisk arbejdsgruppe i Danske Regioner med en række anbefalinger til netop det. Og vi har besluttet, at vi i 2023 holder en konference for alle jer regionsrådsmedlemmer, hvor vi følger op på resultaterne.

Herfra skal der lyde en klar opfordring til de nye regionsråd om at tage stafetten op og se det som en særlig opgave at involvere borgerne mere i det regionale demokrati i løbet af valgperioden.

Når man ser de løbende målinger over vælgernes topprioriteter, så er hospitaler, sundhed, miljø og klima helt i top. Vi har derfor det perfekte udgangspunkt: borgerne går op i de emner, som vi har ansvar for. Det er bare om at komme i gang.

Og vi kan starte i dag, hvor der både på gruppemøderne og under debatten i eftermiddag bliver rig lejlighed til at vise vores engagement i at gøre Danmark til et endnu bedre sted at leve: Med lighed i sundhed, med lige adgang til job og uddannelse i hele landet og med tryghed for, at vi har et velfungerende sundhedsvæsen og bliver beskyttet imod oversvømmelser og forurenede drikkevand.

Når debatten og generalforsamlingen er forbi senere i dag, så vil jeg – hvis alt går som forventet - give formands-stafetten videre til Anders.

Jeg ser frem til samarbejdet med Anders og den nye bestyrelse. Og jeg glæder mig til eftermiddagens debat med de delegerede om de vigtige politiske beslutninger, vi har forude.

Tak for ordet.